

Potpore hrvatskim poduzetnicima

EUROPSKI VJETAR ZA LED-RASVJETU I FOTONAPONSKI 'TRACKER'

■ Nina DOMAZET, dipl. nov.

Početkom srpnja Ministarstvo poduzetništva i obrta predstavilo je 28 projekata malih i srednjih poduzetnika koji su odabrani za sufinanciranje iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR), vrijednog više od 640 milijuna kuna. Ukupna vrijednost bespovratnih sredstva kojima će se financirati hrvatski projekti bila je 249,43 mil. kuna, a računa se i na otvaranje 650 novih radnih mjesta. Važnost tog natječaja je u tome što su po prvi puta hrvatski mali i srednji poduzetnici dobili sredstva iz europskih fondova u tako velikom iznosu, a postupak dodjele sredstava nimalo se

Tvrtke Data link iz Bjelovara i Flamtron iz Kutine samo su dvije od ukupno 28 hrvatskih malih i srednjih tvrtki koje su ovoga ljeta dobile 250 milijuna kuna bespovratnih potpora iz Europskog fonda za regionalni razvoj. Tako će Data link, zahvaljujući potpori, povećati kapacitete proizvodnje i sastavljanja elektroničkih modula svijetlećih dioda za najmanje 20 puta, dok će Flamtron izgraditi fotonaponski sustav s praćenjem kretanja Sunca (tzv. tracker) snage 1 MW s vlastitim kontrolnim sustavom.

Moderna tvornica LED-rasvjete tvrtke Data link

nije razlikovao od onoga u drugim europskim zemljama. Ugovori s korisnicima bespovratnih sredstava potpisani su do kraja srpnja 2014, a svi projekti moraju se završiti do 31. srpnja 2016. godine. Među odabranim projektima ističu se dva projekta u području energetike: bjelovarske tvrtke Data Link i kutinske tvrtke Flamtron, koje stoga vrijedi pobliže predstaviti.

Visokoučinkovita LED-rasvjeta 'Made in Croatia'

Tvrtka Data link postoji od 1991. godine i do danas se etablirala kao najznačajniji inovativni proizvođač visokoučinkovite rasvjete sa svijetlećim diodama (LED) s većim brojem priznanja za inovativnost. Domaće reference stekla je u projektima s investitorima poput Francka, Jamnice i Podravke, a poslove sve više dobiva i u inozemstvu.

Direktor tvrtke, gosp. Darko CRHA, pojašnjava da je riječ o projektu povećanja produktivnosti uvođenjem inovativne tehnologije proizvodnje rasvjetnih tijela s LED-ovima, koja će njegovoj visokotehnološkoj tvrtki omogućiti povećanje kapaciteta proizvodnje i sastavljanja elektroničkih LED-modula za najmanje 20 puta. Ukupna vrijednost projekta je 10,47 mil. kuna, a iznos bespovratnih sredstava u okviru programa koji je tvrtka dobila iznosi 4,58 mil. kuna. Očekivani rezultat investicije je povećanje produktivnosti i prihoda, zapošljavanje sedam novih djelatnika i povećanje dodane vrijednosti po zaposlenom. Kako ističe gosp. Crha, projekt ima više elemenata, a riječ o pokretanju dvije automatske visokotehnološke linije za proizvodnju elektroničkih modula za rasvjetna tijela s LED-ovima, konstrukcija, izvedba i puštanje u rad robotske linije za proizvodnju stropnih svjetiljki u AC-tehnologiji te opremanje laboratorija za razvoj proizvoda i kontrolu kvalitete. Iz projekta će se financirati i proizvodnja LED-modula za vlastitu proizvodnju, proizvodnja za potrebe partnerskih tvrtki unutar klastera i Europske unije te oblikovanje novog proizvoda: stropne LED-svjetiljke, patentnu prijavu i PMC2 - sustav upravljanja rasvjetom posredstvom mreže. Gosp. Crha kaže da će novi strojevi s radom započeti najkasnije u siječnju iduće godine, robotska linija bit će dovršena do veljače 2015, a cijeli projekt bit će dovršen do 15. listopada 2015.

Spomenuto ulaganje pomoći će tvrtki da se pozicionira kao glavni proizvođač LED-modula i gotovih svjetiljki u regiji, a njezini proizvodi europske kvalitete već sada su cjenovno konkurentni proizvodima azijskog podrijetla. Uz to, s obzirom na to da je tvrtka dio klastera koji još čine Energy Plus, Metalprodukt i Šestan Busch, njihovo ulaganje pozitivno će se odraziti i na druge

tvrtke u klasteru koje proizvode dijelove za LED-svjetiljke ili ih sastavljaju.

Tehničku pomoć u pripremi projekta tvrtki je osigurala lokalna razvojna agencija LORA. "Jako smo zadovoljni profesionalnošću MINPO-a i Središnje agencije za financiranje i ulaganja u pripremi ovog natječaja. Kriteriji koje smo morali zadovoljiti uistinu su europski, a s obzirom na to da je dodana vrijednost hrvatskog rada u našim proizvodima visokih 70%, nismo imali poteškoća zadovoljiti tražene uvjete. Ipak, bojim se da će se ubrzo pokazati sva slabost našeg gospodarstva, točnije malog i srednjeg poduzetništva koje se vrlo malo upušta u inovaciju i proizvodnju pa bi se vrlo brzo mogle iscrpiti tvrtke i projekti koji mogu konkurirati za bespovratne potpore iz Europske unije", naglašava gosp. Crha i dodaje da na sve moguće načine država treba ohrabriti inovativnost malih i srednjih poduzetnika.

Još jedna hrvatska megavatna sunčana elektrana

Tvrtka Flamtron također je dobila obilnu bespovratnu potporu za svoj projekt, a riječ je o gradnji sunčane elektrane snage 1 MW u industrijskoj zoni Županje. Tvrtka je već 20 godina prisutna u procesnoj industriji kao zastupnik jedne poljske tvrtke koja proizvodi industrijske pumpe, a također pruža i servisne usluge u procesnoj industriji i energetici. Uz to, unatrag nekoliko godina uključila se u projekte za iskorištavanje obnovljivih izvora i podignula je nekoliko vlastitih sunčanih elektrana, u Kutini i Gradištu kod Županje, a sada želi vlastitu referencu za svoj sustav za praćenje kretanja Sunca (tzv. tracker). Direktor tvrtke, gosp. Anto MARKOVIĆ pojašnjava da već dvije i pol godine rade na razvoju vlastitog kontrolnog sustava za tracker na temelju tuđe platforme. Taj kontrolni sustav mogao bi, prema proračunima, dati 3 - 4% veću proizvodnju električne energije, a kako tvrtka do sada nije imala priliku u praksi primijeniti svoju inovaciju, to će joj biti moguće podizanjem vlastite elektrane zahvaljujući upravo dobivenoj bespovratnoj potpori iz europskih fondova.

Na zemljište će se postaviti 5184 fotonapon-skih modula nazivne vršne snage 250 W, što znači maksimalnu vršnu instaliranu snagu od 1296 kW. Procjenjuje se da će sunčana elektrana Županja godišnje proizvoditi 1,85 GW h električne energije, a tvrtka je već potpisala ugovor o otkupu električne energije s Hrvatskim operatorom tržišta energije. Vrijednost elektrane koja će se graditi iznosi 18,6 mil. kuna, a iz europskog fonda Flamtron je dobio bespovratnih 8 mil. kuna.

"Zemljište smo osigurali, a sada čekamo isporuku opreme. Elektrana bi u probnom radu

trebala biti u proljeće iduće godine. Morali smo ishoditi 30% vlastitih sredstava, a prema ugovoru koji smo potpisali s razvojnom agencijom, iznos bespovratne potpore bit će nam retroaktivno vraćen. Bez bespovratne potpore teško bi mogli dovršiti elektranu, odnosno morali bi tražiti znatno veći kredit od banke. Nadamo se da će nam ova investicija biti bitna referenca za dobivanje poslova u budućnosti", ističe gosp. Marković. ■

Tvrtka Flamtron novom sunčanom elektranom u Županji dobiva važnu referencu

Uskoro 80 mil. eura potpora za proizvodnju

Na jesen bi Ministarstvo gospodarstva trebalo objaviti natječaj koji se također sufinancira iz EFRR-a i na kojem poduzetnici mogu dobiti 3,8 - 26 mil. kuna za sufinanciranje projekata u proizvodnji i turizmu. Natječaj se otvara u okviru Programa potpora za ulaganja u unaprjeđenje postojećih tehnologija i razvoj novih proizvoda, procesa i/ili usluga. Indikativna alokacija sredstava je 130 mil. eura, od čega je 80 mil. eura namijenjeno proizvodnji, a moguće je sufinanciranje u rasponu 35 - 45% investicije. Prihvatljivi su troškovi gradnje, rekonstrukcije i modernizacije proizvodnje, a ukupno trajanje projekta je dvije godine. Projekt treba biti u visokoj fazi pripremljenosti, a ako tvrtke nemaju vlastiti kapital za sufinanciranje, potrebno je prihvatiti Ugovor o kreditu preko poslovne banke ili Hrvatske banke za obnovu i razvitak. Projekti će se ocjenjivati prema redu za primanja, a u prednosti će biti oni koji uvode nove procese i usluge te oni prijavljeni na slabije razvijenim područjima.